

Wij nemen Lyme serieus, u ook?

Waarom screening op Lyme?

Lymeziekte is een **infectieziekte** die veroorzaakt wordt door de *Borrelia* bacterie. Deze bacterie wordt overgedragen door een spinachtige, de schapenteek. Bij een tekenbeet komt de bacterie in de huid van de mensen terecht. De eerste verschijnselen van een infectie zijn beperkt. De huiduitslag en een griepig gevoel worden vaak niet opgemerkt en zijn soms helemaal afwezig. Pas later komen de zenuwontstekingen, gewrichtsklachten en zware vermoeidheidsverschijnselen. Hoewel dit gelukkig niet bij iedereen het geval is, blijft een deel van de patiënten langdurig ziek, soms met volledige arbeidsongeschiktheid tot gevolg. Behandeling met antibiotica in een vroege fase is mogelijk. Hoe langer het echter duurt voor Lymeziekte herkend wordt, hoe moeilijker het te behandelen is.

Voor mensen die in het groen werken is Lymeziekte een **beroepsziekte**. De ARBO-wet vereist dat werkgevers medewerkers beschermen tegen schadelijke chemische stoffen en ook tegen biologische agentia. Of Lymeziekte een risico is op de werkplek wordt vastgesteld in een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E). Voor mensen die buiten werken is dit vrijwel altijd het geval.

Het **plan van aanpak** bevat interventies die in het geval van Lymeziekte leiden tot minder tekenbeten én minder besmettingen. Er wordt helaas bij veel organisaties veel gepraat over Lyme, maar weinig gedaan. Arbeidsgeneeskundigen (h)erkennen vaak de ernst van de aandoening niet.

Bij Lymeziekte is voorlichting alleen onvoldoende. Meestal zijn medewerkers redelijk op de hoogte van de risico's maar teken zijn gewoon niet te vermijden. Teken zijn klein en een systematische tekencheck is lastig uit te voeren. Gezien de beperkte mogelijkheden voor detectie van teken en een besmetting moeten dus aanvullende maatregelen getroffen worden. Het programma dat Innatoss aanbiedt, waar de Jaarlijkse Lyme Screening een onderdeel van is, past hier bij. De JLS werkt als een vangnet voor onopgemerkte besmettingen.

Waarom jaarlijks testen?

Medewerkers worden jaarlijks van maart tot november blootgesteld aan de *Borrelia* bacterie. Door jaarlijks antistoffen te bepalen en deze te vergelijken met de waarden van het voorgaande jaar worden nieuwe besmettingen zichtbaar. De vorming van antistoffen duurt 4-6 weken, IgM (vroege) antistoffen verdwijnen meestal na ongeveer een half jaar en IgG (late) antistoffen verdwijnen vaak pas na 1-3 jaar. Dit is echter per individu verschillend, waardoor monitoring op individueel niveau nodig is. Als langer dan een jaar gewacht wordt, is de kans groot dat antistoffen die horen bij de vroege fase gemist worden. De gevoeligheid van de detectie verbetert door regelmatig op dezelfde manier te testen.

Wat betekenen de antistoffen?

Er zijn verschillende antistoffen, die op verschillende tijden ontstaan. Ze laten zien dat er blootstelling is geweest, niet of iemand ziek is. Aan het patroon is te herkennen in welke fase de besmetting is. Vaak wordt gedacht dat de aanwezigheid van IgM antistoffen betekent dat iemand net besmet is geraakt. Dat is lang niet altijd het geval. Ook "vroege" antistoffen kunnen jarenlang aanwezig blijven. Verder ontstaan IgG antistoffen tegen één specifiek eiwit zelfs eerder dan de IgM antistoffen. De interpretatie van de antistofpatronen vereist expertise. Innatoss heeft die opgebouwd door heel veel mensen jarenlang te volgen. Met meer dan 5000 deelnemers aan de Jaarlijkse Lyme Screening, waarvan sommigen al 7 jaar meedoen, hebben we veel kennis opgebouwd, over Lymediagnostiek en over Lyme in Nederland.

Wat heeft de werknemer er aan?

Bij tijdige ontdekking van een besmetting kan ingegrepen worden. Dat blijft natuurlijk een keus van deelnemer en behandelend arts. De situatie aankijken kan ook. Binnen de JLS houdt Innatoss dan een vinger aan de pols. Er wordt altijd een tijdslijn vastgelegd en bij ontwikkeling van klachten kunnen deze alsnog gekoppeld worden aan de doorgemaakte besmetting.

Hoe werkt het? De praktische uitvoering

Bij werkgevers wordt geïnventariseerd wat de wensen en (on)mogelijkheden van de organisatie zijn. Op basis hiervan wordt een offerte op maat gemaakt. Na goedkeuring worden de testdagen en deelnemerslijsten vastgesteld.

Bij de meeste organisaties wordt bloed afgenomen op de eigen locatie. Dit bespaart reis- en wachttijd voor de werknemers. Ook is dit te combineren met voorlichting en ontstaat een gezamenlijk gevoel voor preventie van Lymeziekte. Bij de bloedafname wordt ook gevraagd of mensen tekenbeten hebben gehad of in het voorgaande jaar behandeld zijn voor Lyme. Voor mensen die verhinderd zijn wordt een aparte afname geregeld.

Na de bloedafname is ongeveer 2 weken nodig voor het uitvoeren van de testen en de rapportage. Bij een positieve screeningstest wordt standaard een bevestigingstest uitgevoerd. Daarna wordt de uitslag pas verstuurd. Rapporten worden per e-mail naar de deelnemers gestuurd. De e-mail is beveiligd met een tweetrapsverificatie.

Bij de nulmeting wordt bij iedere positieve screeningstest na een maand een hertest uitgevoerd om vast te stellen of de waarden sterk wijzigen (dit wijst op een recente infectie). Een hertest is niet direct reden voor ongerustheid want bij de meeste mensen zijn de waarden bij de hertest niet veranderd. De hertest is onderdeel van het JLS programma en wordt 4-6 weken na de eerste test gedaan. Hiervoor wordt een afnameset opgestuurd.

Mensen die op basis van de antistofprofielen een recente infectie lijken te hebben doorgemaakt worden voor medisch advies altijd doorgestuurd naar de bedrijfsarts of huisarts. Bij een eerder doorgemaakte besmetting wordt allen bij klachten doorverwezen. Overleg is altijd mogelijk.

Rapportage naar de werkgever

Werkgevers ontvangen een voorlopig verslag direct na de collectieve testronde en een definitief verslag zodra de hertesten binnen zijn. Na het aanleveren van het voorlopige verslag wordt een evaluatie van het proces ingepland. Indien gewenst kan na aanleveren van het definitieve verslag nog een inhoudelijk evaluatie plaatsvinden. Op basis hiervan worden, waar nodig, verbeteringen doorgevoerd.

Integratie met de Bodemsanering

Bij organisaties die jaarlijks een bodemsaneringskeuring uitvoeren, kan de JLS gecombineerd worden met deze keuring. Bij minder frequent uitgevoerde PMO's kan een deel van de metingen gecombineerd worden. Dit is een goede manier om de kosten en tijdsbesteding beperkt te houden.